HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הכא נמי דאמר ליה לכי שמענא מיפר לה לכי שמע ליפר לה הוא סבר דלמא מטרידנא בעי רמי בר חמא חרש מהו שיפר לאשתו אם תמצא לומר בעל מיפר בלא שמיעה משום דבר מישמע הוא אבל חרש דלאו בר מישמע הוא היינו דר' זירא (א)דאמר רבי זירא [א]כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו או דלמא ושמע אישה לא מעכב אמר רבא ת"ש ושמע אישה [ב]פרט לאשת חרש שמע מינה איבעיא להו בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת אותה דוקא או [ג]לאו דוקא אמר רבינא ת"ש (ב) [ד]אין משקין שתי סוטות כאחת מפני שלבה גם בחבירתה ר' יהודה אומר [ה]לא מן השם הוא זה אלא משום °שנאמ' (ג)1 והשקה אותה לבדה:

מתני'

רש"י

דאמר ליה. לשליח לכי שמענא לנדרה הפר לה: וקפריך **לכי שמע ליפר לה** (א): **הוא.** הבעל סבר דלמא מיטרידנא: **משום דבר מישמע הוא.** וקרינן ביה ושמע אישה ואדהכי מלי מיפר: **היינו דר' זירא.** דאמר במסכת מנחות בפ' המנחות והנסכים והכי הוא שאלו שאלה לעילא מדר' יהודה בר אילעאי מנין לאומר הרי עלי ששים ואחד עשרון שמביא ששים בכלי אחד ואחד בכלי אחד והכי תנינן במתני' מתנדב אדם מנחה של ששים עשרון ומביא בכלי אחד ואם אמר הרי עלי ששים ואחד מביא ס' בכלי אחד וא' בכלי א' פתח ר' יהודה בר אילעאי והתם מפרש כו' א"ל הרי הוא אומר כל מנחה בלולה בשמן וחריבה אמרה תורה הבא מנחה שיכולה להבלל וקים להו לרבנן דס' נבללין בכלי אחד ויותר אין נבללין כו' ופריך התם מאי טעמא משום דאין נבללין אלמא דבלילה מעכבת והתנן אם לא בלל כשר ומתרץ רבי זירא כי אמרינן דבלילה [אין] מעכבת בראוי לבילה כגון ששים עשרונים הראוי לבילה אם לא בלל כשר וכל שאין ראוי לבילה כגון ששים ואחד בילה מעכבת ומאחר דאין נבללין אין מביאין. ה"נ גבי חרש כל הראוי לשמוע כגון שאינו חרש בדידיה אין שמיעה מעכבת ובעל מיפר בלא שמיעה ושאינו ראוי לשמיעה כגון חרש שמיעה מעכבת בו ולא מלי מיפר: **או דלמא ושמע אישה לא מעכב.** כלל: **בבת אחת.** בדיבור אחד: **דוקא.** יניא אותה ולא שתים בבת אחת: **שתי סוטות כאחת.** בשתי כוסות: **שלבה גם בחבירתה.** הואיל ויש (ב) לי חברתה ד) אחרת מה בכך אם אשתה אני: **והשקה לבדה.** דוהשקה דוקא משמע אחת ולא ב':

מתני'

ר"ן

הכא נמי דאמר ליה לכי שמענא. דאמר ליה לאפוטרופוס כל נדרים שתדור אשתי הפר ותחול הפרתה לכי שמענא ואפוטרופוס נמי בהאי לישנא אמר לה לאשה מופר ליך לכי שמע בעליך אבל אמר לה סתמא לא דלא עדיף אפוטרופוס מבעל גופיה ובבעל גופיה בעי' דלימא בהדיא מופר לכי שמענא כדפרישית לעיל: ופרכינן **לכי שמע ליפר לה.** דכיון דסוף סוף לא חיילא הפרה עד שמשמע בעל ההיא שעתא ליפר לה איהו גופיה: **סבר דלמא מטרידנא.** ולא אהא זכור להפר נדריה. והתם במסכת נזיר (ד' יב:) פרכינן למאי דמוקמינן התם הא מתניתא כר"א דאמר שהבעל יכול להפר נדרי אשתו אף על פי שלא חלו למה לי למנויי אפוטרופוס ליפר לה איהו כשילך ומשנינן סבר דלמא אשתלינא או רתחנא או מטרידנא ההיא שעתא. וא"ת וליפר לה איהו השתא וי"ל דלא ניחא ליה להפר נדריה שתדור בעודה אצלו דדלמא נדרה מידי דניחא ליה דתתסר ביה. מיהו אכתי קשיא ליפר איהו מהשתא כל נדרים שתדור משעה שילך ועד שישוב והעלוה בצריך עיון. ולי אפשר דבעל חייש דלמא בעינא למיהדר בהפרה זו ואי מיפר הוא מן השתא וכר"א לא מצי הדר ביה וכי ממני אפוטרופוס כל שעתא ושעתא בידיה הוא דאי בעי למיהדר בשליחותיה דשליח מצי הדר. והך בעיא אע"ג דלא מפשטא הכא מפשטא מבעיין דבסמוך דבעל מיפר בלא שמיעה וכדאפרש עלה בס"ד: **בעי רמי בר חמא חרש מהו שיפר לאשתו.** חרש המדבר ואינו שומע: **משום דבר מישמע הוא.** וכיון דראוי הוא לשמוע לא מעכב ביה שמיעה. ומסקינן דבחרש מעכבא בי' שמיעה מדתניא ושמע אישה פרט לאשת חרש. וכתב הרמב"ן ז"ל דדוקא חרש משום דלאו בר שמיעה הוא אבל איניש דעלמא דבר שמיעה הוא לא מעכבא ביה שמיעה דנהי דליכא למיפשט בעיין דלעיל מדתניא ושמע אישה פרט לאשת חרש דנימא מדנקט חרש משמע דהיכא דהוי בר שמיעה לא מעכבא ביה שמיעה דליתא משום דאיכא לדחויי דלמא משום אורחא דמילתא נקט חרש וה"ה דבעל בעלמא דאי לא תימא הכי לעיל אמאי לא פשטוה להאיך בעיא מהך ברייתא אלא ודאי משום דאיכא לדחויי כדדחינן. מיהו אפילו הכי כיון דקאמר רמי בר חמא את"ל בעל מיפר בלא שמיעה ומסמיך ליה נמי אדרבי זירא דאמר כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו משמע דהכי קיי"ל ועוד דפשטייהו דמתני' והך מתנייתא דלעיל בהכי רהטי ואע"ג דשנינהו אשנויי לא סמכינן. וכן דעת הרמב"ם ז"ל: **איבעיא להו בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת.** שאם נדרו שתיהן ואמר להן מופר לכון: **אותה דוקא.** ביום שמוע אישה יניא אותה [במדבר ל]. והא דבעיא בבעל ה"ה באב דגבי אב נמי כתיב אותה: **מפני שלבה גם בחברתה.** שפעמים שחברתה טהורה והיא טמאה וכשתראה חברתה אומרת טהורה אני תגיס דעתה ולא תרצה להודות וימחק שם שנכתב בקדושה: **לא מן השם הוא זה.** לא מפני טעם זה אמרו דאין משקין שתי סוטות כאחת אלא משום שנאמר והשקה במפיק ה"א דהוה ליה כאילו כתב והשקה אותה ודרשינן אותה לבדה: ולענין הלכה איכא מ"ד דרבינא מדרבנן מוכח לה לבעיין דלא משמע להו אותה דוקא דהא יהבי טעמא מפני שלבה גם בחברתה הלכך נקטינן דבעל מיפר לשתי נשיו כאחת והכי איתא בתוספתא דמכלתין (רפ"ו) בפי' רבי יוסי בר' יהודה ורבי אלעזר בר' שמעון אומרים הפרת נדרים מעת לעת כיצד היו על אשתו חמשה נדרים או שהיו לו חמש נשים ונדרו כולן ואמר מופר לכן מופרין מופר ליך אינו מופר אלא לה. ואין כן דעת הרמב"ן ז"ל משום דבפ"ק דסוטה (דף ח.) אמרינן דמאן תנא קמא ר' שמעון היא דדריש טעמיה דקרא ומה טעם קאמר מה טעם אותה לבדה מפני שלבה גם בחבירתה אלמא לכולי עלמא דרשינן אותה לבדה ובפ' טרף בקלפי (יומא מג.) נמי אמרינן דאותה דוקא דאמרינן התם אין שוחטין שתי פרות כאחת משום שנא' אותה [במדבר יט] ולא אותה ואת חברתה וכיון דבגמרין נקטינן דאותה דוקא לא איכפת לן במאי דתניא בתוספתא דדלמא משבשתא היא ולא מיתניא בי רבי חייא ורבי אושעיא. וכן נראה לי דודאי פשטיה דאותה דוקא דסוגיין הכי מדאמרינן בפרק בתרא דמכילתין (דף פו:) עלה דמתני' נדרה אשתו וסבר שנדרה בתו וכו' למימרא דיניא אותה דוקא היא וכו' וקמה לן סוגיין הכי אם לא שתאמר דנהי דאותה דוקא לענין שידע מי נדרה לענין אותה לבדה לאו דוקא. וצ"ל להלכה דכי היכי דאינו מיפר לשתי נשיו בבת אחת הכי נמי אינו מקיים לשתיהן כאחת דהא בההיא סוגיא דלקמן משמע דכי היכי דאותה דכתיב בהפרה דוקא הכי נמי לה דכתיב בהקמה דוקא וכמו שאכתוב באותה סוגיא בסייעתא דשמיא:

מתני'

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פי"ז מהל' מעשה קרבנות הל' ו:

לח ב מיי' פי"ג מהל' נדרים הלכה יג סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף כה:

לט ג מיי' שם הלכה יד טוש"ע שם סעיף כט:

מ ד ה מיי' פ"ד מהלכות סוטה הלכה ג:

◆

תוספות

ומשני לכי שמענא הפר לה. כלו' הפר ותחול [הפרתך] כשאשוב ממקום פלוני ואשמעם, דהפרתו מועלת בזה הענין, הלכך משוי נמי שליח: **לכי שמע ליפר לה.** אחר שישוב יפר, ולמה לו לעשו' שליח: **מטרידנא.** כשאשוב ולא אשמעם. ובנזיר (יב:) פריך ליפר לה איהו, פי' כשיסע יאמר כל נדרי' שתדורי מופרים דהא אוקימנא כר"א, ומסיק תלמודא דילמא משתלינא או רתחנא, פי' בנסיעתו יהיה עצב וישכח מלהפר. והא לא קשי' ליה ליפר מיד [ויאמר] כל נדרי' שתדורי מופרי', דאיכ' למאן שאינו רוצה לבטל נדרי' כי אם משעה שיסע ואילך, אבל אי קשי' הא קשי' יאמר לה כל נדרי' שתדורי [משאסע] עד שאבוא הרי הן מופרי', ולמ' לי אפטרופוס: **את"ל בעל מפר בלא שמיעה.** דבר שמיעה אין שמיעה מעכבת [בו], אבל חרש שמיעה מעכבת בו, כדר' זירא [דאמר] כל הראוי לבילה כו': **[ושמע] אישה פרט לאשת חרש.** פי' הקונט' ומדלא ממעט אלא חרש [שמעינן דאיניש דעלמא מיפר] אע"ג דלא שמע, וקש' א"כ אמאי לא אייתי רבא גופיה למפשט בעיין דמפר בלא שמיעה (לעיל עב:), לכך נראה דאיכ' לדחויי דשמא חרש פשיטא ליה לתנא אבל אחר איבעיא ליה, דהכי אמרי' בפ"ק דקידושי'. ר' אליעזר שיחיה: **בעל מהו שיפר לשתי נשיו.** ה"ה דבאב מצי למיבעי: **אותה דוקא.** ואם ביום שמוע אישה יניא אותה (במדבר ל): **מפני שלבה גם בחברתה.** ולא תדאג עונש מחק המגילה בראותה שכן עשו לחברתה: **לא מפני השם.** לא מפני [טעם זה]: **שנ' והשקה.** מפיק ה"א, דמשמע דהשקה אותה ולא חברתה עמה:

מסורת הש"ס

א) ב"ב פא: מכות יח: מנחות יח: קג: קדושין כה. יבמות קד: חולין סג: נדה סו:, ב) סוטה ח. [תוס' דנגעים פ"א תוספתא סוטה פ"א], ג) [בתוס' דנגעים פ"א הכי איתא רבי יהודה אומר וכו' אלא משום שנאמר והקריב אותה הכהן במדבר ה' פט"ז אחת הוא מקריב ואין מקריב שתים ע"כ וכן איתא בתוס' דסוטה פ"א ודע דרמב"ם פ"ד מהל' סוטה כתב שנאמר והעמיד אותה הכהן ועל כרחך טעות נפל בספר הרמב"ם כי לא נמצא פסוק זה וצ"ל והקריב אותה הכהן], ד) [צ"ל אומרת],

◆

תורה אור השלם

1. וְהִשְׁקָה אֶת הָאִשָּׁה אֶת מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים וּבָאוּ בָהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים: במדבר ה כד

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וקפריך וכו' ליפר לה הוא הבעל ומשני סבר כצ"ל והד"א: (ב) ד"ה שלבה וכו' ויש לה חבירתה וכו' אשתה גם אני:

◆

גליון הש"ס

גמ' שנאמר והשקה אותה. ע' סוטה דף ח. וברש"י שם ד"ה אותה:

◆

פירוש הרא"ש

דאמר ליה לכי שמענא הפר לה. כלומר הפר לה וכשאשוב ואשמע נדריה תחול הפרתך למפרע: **לכי שמע ליפר לה.** מאחר שאין הפרה מועלת עד שישמע נדריה למה נ"ל לאפוטרופוס שיפר לה תחילה לכשישמע הבעל יפר לה: **סבר דלמא מטרידנא.** שמא כשאשמע נדרה אהיה טרוד ויעבור היום ולא אפר לה: **חרש מהו שיפר לאשתו.** בחרש דקרא קאי שמדבר ואינו שומע דכתיב ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו אבל חרש דרבנן ברמיזה לא מצי מפקע נדר דאורייתא ועוד שדינו כשוטה: **כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו כו'.** בפ' המנחות והנסכים (דף קג:) תנן להנודר מנחה של ס"א עשרונים מביאם בשני כלים לפי שאין נבללים בכלי אחד יפה ופריך והתנן אם לא בלל כשר ומשני ר' זירא דראוי לבילה בעי ובכלי אחד שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו: **אמר רבא ת"ש ושמע בעלה פרט לאשת חרש.** והא דלא מייתי רבא הך ברייתא למיפשט בעיא קמייתא דרמי בר חמא דדוקא אשת חרש מיעט קרא דלאו בר שמיעה הוא משום דדלמא תנא גופיה מספקא ליה באיניש דעלמא אי בעי שמיעה וחרש דפשיטא ליה נקט: **בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת.** וה"ה דמספקא ליה באב בשתי בנותיו וחדא מינייהו נקט: **אותה דוקא.** הא דכתיב ואם ביום שמוע אישה יניא אותה מי דרשינן דוקא אותה ולא חברתה או לא דרשינן הכי: **אין משקין ב' סוטות כאחת.** אין מביאין לעזרה ב' נשים סוטות להשקותן ביחד: **מפני שלבה גם בחברתה.** ומפני גנות חברתה לא תודה: **אלא משום שנאמר והשקה לבדה.** והשקה מפיק ה"א וכאילו כתיב והשקה אותה ודרשינן ולא אותה וחברתה ולימא פלוגתא דתנאי היא:

מוסף רש"י

כל הראוי לבילה. דקתני האומר הרי עלי ס"א עשרונים, מביא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחד, ומפרש טעמא משום דקים להו לרבנן דששים נבללות בכלי אחד אבל ס"א אינן נבללות יפה, ומותבינן וכי אין נבללות מאי הוי והתנן אם לא בלל כשר, ומשני ר' זירא הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, דאפילו לא בלל כשר ושאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו, דראוי לבילה בעינן, דאפשר להתקיים בה מצות מנחה (יבמות קה. וכעי"ז קדושין כה. מכות יח: חולין פג: מנחות יח: קג:) ופסולה הואיל ואי בעי לבלול לא מצי למבלל (נדה סו:) כלומר מה שאי אפשר לבלול מעכבת בו, דכיון דכתיב ויצק עליה שמן וזהו לבלול, דכתיב בלולה, ש"מ שצוה הקב"ה להביא מנחה שיכול לקיים בה מצות בלילה, וכשהוא מביא ששים ואחד, מנחה כזו לא צוה להביא, והרי הוא כמביא מנחה מן הקטניות דאינה כלום, שכל דבר שצוה הקב"ה להביא, יש עיכוב בעיקר הבאתו להביא באותו ענין שצוה הכתוב ולא בענין אחר, אבל מצות האמורות באותה מצוה, כגון תנופה בקרבן, בלילה במנחה, יש שמעכבין אם גילה הכתוב לשנות עליו לעכב, ויש שאין מעכבין (רשב"ם ב"ב פא:). **מפני שלבה גם בחבירתה.** שמא האחת עומדת על בורייה ואינה מודה לומר טמאה אני, וחברתה שהיא טמאה רואה את זו שאינה מודה וסובלת את בושתה ולבה מתגבר עליה לעשות כמו זו ואינה מודה (סוטה ח.). **לא מן השם הוא זה.** לא זהו הטעם שאמרת, הטעם העיקר הנאמר בדבר (שם).